

Projektna nastava: uređenje školskoga cvjetnjaka

Anka Grman¹,
OŠ Barilović, Barilović
agrman@net.hr

Sažetak

„Čitav život je jedno veliko zajedničko događanje djece i odraslih pa je vezivanje života i škole poželjno u svakom pogledu kao dio pripreme mladih naraštaja za odgovornosti što ih čekaju.“ (Matijević, 2008.)

Rad pokazuje primjer suradnje učenika, učitelja i roditelja u izradi projekta *Uređenje školskoga cvjetnjaka*. Ostvarene su neke etape, a projekt je u tijeku. Roditelji su ravnopravni sudionici u projektu. Sudjelovali su u pripremi tla, sadnji i zaštiti biljaka od mraza. U suradnji s roditeljima i drugim učiteljima učenici su prikupljali podatke i radili prezentacije o raznim biljkama posađenim u našem cvjetnjaku. Na kraju školske godine sve smo dječje radove (likovne, literarne, izlaganja) prikupili u razrednu mapu (otisnuli smo svoj razredni list) te ju predstavili učenicima svih razreda naše škole, roditeljima i građanima na završnoj školskoj svečanosti. Također smo sudjelovali na Smotri učeničkih zadruga (uz Power Point prezentaciju) i u školskom listu *Barilko*.

Ključne riječi

školski cvjetnjak, estetsko uređenje okoliša, suradnja roditelja i škole, korelacija

1 Anka Grman diplomirana je učiteljica s pojačanim programom iz informatike, mentorica je za razrednu nastavu, voditeljica opisanoga projekta. Izuzetan smisao pokazuje za umjetničke predmete (likovnu kulturu i scenski izraz).

Uvod

Dok je zemlja u ratu, većina ljudi misli samo na to kako preživjeti. Ono lijepo, estetsko, tada je u drugome planu.

Za vrijeme Domovinskoga rata naša je škola bila nekoliko puta pogođena iz raznoga oružja. Nakon završetka rata na zgarištu stare škole niknula je lijepa nova zgrada.

Školske godine 2000./2001. ponovno je počela s radom. Prekrasna, moderna škola sa svježim obojenim zidovima, lakiranim podovima, novim namještajem... Svi sretni i zadovoljni. Idealni uvjeti rada za većinu učitelja od kojih su mnogi do tada radili u malim područnim odjelima. No, okoliš škole još je uvijek bio zapušten. Nakon završenih građevinskih radova ostale su hrpe kamenja, pijeska, šute i raznog otpada. Nekoć pitoma i netaknuta priroda „podivljala“ je tijekom ratnih godina.

Tehničko osoblje škole dalo je sve od sebe, no i oni su bili nemoćni. Trebalo je poduzeti akciju širih razmjera i osloboditi se korova i visokoga raslinja.

U proljeće 2006. godine ravnateljica škole dogovorila je zajedničku akciju sa *Sedrom*, eko-udrugom iz Barilovića. Akcija čišćenja bila je vrlo uspješno organizirana i dobro posječena.

Nakon toga djelatnici škole počeli su uređivati kamene žardinjere, vrtove, cvjetnjak, kamenjar... Učitelji i učenike izvode van. Učenici pokušavaju pomoći plijeviti korov, skupljati bačene papire i drugi otpad. Rezultati koje smo polučili nisu odgovarali uloženom trudu. Zato smo se dogovorili da svaki razred zauzme „parcelu“ koju će uređivati te da će se brinuti o njoj. Nakon nekoliko mjeseci okoliš škole počinje dobivati svoj pravi izgled. Njegovo uređenje postaje prioritet svim djelatnicima škole. Želeći kod učenika razviti pravilan odnos prema okolišu i smisao za estetsko uređenje okoliša, uključujemo se u niz akcija. Tako smo u akciji *Posadi drvo mira* posadili lipu, maslinu i ginko. U akciji *Sadnja drveta prijateljstva*, u suradnji s Osnovnom školom Netretić, posadili smo drvo bijeloga dudu.

Zatim je 21. ožujka 2007. godine osnovana učenička zadruga *Barilko*. U sastavu zadruge djeluju tri sekcije. Jedna je od njih posvećena uzgoju ukrasnoga i začinskoga bilja. Cilj je ove sekcije u posudama uzgojiti biljke koje ćemo kasnije iskoristiti u cvjetnjaku ili ih prodati pa kupiti ono što nam bude potrebno.

U proljeće 2008. godine učitelj biologije predlaže da u okolišu škole zasadimo botanički vrt. Svaki je razred donio nekoliko biljaka, zasadio ih i brinuo se o njima. Uloženi trud negdje je trebalo i pokazati. Stoga su ravnateljica škole, školska knjižničarka i učiteljica hrvatskoga jezika, fotografirale školske vrtove i fotografije poslale na natječaj *Najljepši školski vrtovi*.

U rujnu školske godine 2008./09. na teren je izašla komisija (HUUZ) te ocijenila prijavljene školske vrtove. Komisija je dala potrebne upute odnosno utvrdila kriterije koji trebaju biti zadovoljeni da bi neki školski vrt uspješno prošao dalje i bio nagrađen.

Iako su naši vrtovi bili lijepo uređeni, nisu zadovoljavali sve kriterije. Stoga smo osmislili plan uređenja školskih vrtova. Odlučili smo zasaditi ruže, drvenasto bilje (hibiskus, crveni javor, jorgovan, gliciniju) i bilje iz primorskog kraja (smokvu, maslinu, lavandu, ružmarin, kadulju).

Nakon motivacije, jasno određenih ciljeva i plana aktivnosti učenici su i sami spoznali mnogobrojne mogućnosti koreliranja među predmetima te ih ostvarili sa svojim predmetnim nastavnicima.

a) Poučavanje korelacijskim odnosima među predmetima i sadržajima

Hrvatski jezik

Upoznavanje književnih tekstova inspiriranih ekologijom

Pisanje literarnih i novinskih radova o ekološkim temama

Medijska kultura – časopisi za uređenje vrtova

Biologija – hrvatski i latinski nazivi biljaka, morfološki opis i drugi biološki podatci

Geografija – upoznavanje vegetacije, reljefa i klime Karlovačke županije

Kemija – analiza tla, tj. mogu li biljke primorskoga kraja uspijevati na srednje kiselom tlu

Informatika – Power Point prezentacija, informatička obrada snimljenoga materijala

Likovna kultura – izložba fotografija, eko-plakat *Volim Hrvatsku*

Tehnička kultura – pisanje hrvatskih i latinskih imena biljaka na drvenim pločicama

b) Razvijanje vještina prezentiranja znanja

Učenici nisu bili ocjenjivani na klasičan način, no svoje su znanje uspješno i kvalitetno predstavili na mnogo načina. To je svakako pridonijelo jačanju njihova samopouzdanja i samostalnosti.

opći metodički podatci

Projekt je počeo početkom rujna 2008. godine u 2. i 3. razredu OŠ Barilović u Bariloviću. Razred se sastoji od 6 učenika drugoga i jedne učenice trećega razreda. Kasnije se u projekt uključuju učenici svih razreda (od 4. do 8. r.), ukupno 23 učenika jer je projekt ostvaren u okviru izvanškolskih aktivnosti (Učenička zadruga *Barilko*).

TRAJANJE PROJEKTA PO ETAPAMA

1. etapa – tjedan dana
2. etapa – pet dana
3. etapa – tjedan dana
4. etapa – predstavljanje projekta zajednici
5. etapa – obuhvaća 3. i 4. razred

Ciljevi projekta

Provodeći školski projekt *Uređenje školskoga cvjetnjaka*, postavili smo ciljeve i smatramo da smo ih uspjeli ostvariti:

- a) osposobljavanje učenika za :
istraživački rad,
kreativni rad,
kvalitetno prezentiranje;
- b) navikavanje na timski rad;
- c) sudjelovanje većega broja učenika;
- d) afirmiranje suradničkog odnosa (učenik – roditelj, nastavnik – nastavnik, nastavnik – roditelj).

Struktura projekta

Projekt se sastoji od nekoliko etapa.

Prva etapa

U toj je etapi s djecom dogovoreno kakav bi cvjetnjak htjeli imati. Dobivena su dopuštenja i stručni savjeti.

Druga etapa

Odabrano je zemljište. Dogovorena su zaduženja i način kako će ih učenici i roditelji obavljati.

Treća faza

U rad se uključuju učenici drugih razreda. Učenici donose materijale i prikupljaju informacije iz raznih izvora. U nastavi primjenjujemo naučeno. Svaki tim napravio je dogovoreni dio posla.

Četvrta faza

Predstavljanje svega onoga što smo napravili učenicima ostalih razreda, roditeljima i stanovnicima Barilovića.

Peta etapa

Projekt nije gotov. Zajedno nastavljamo raditi i u idućoj školskoj godini.

Tijek rada na projektu

Roditelji učenika prate i pomažu u svim aktivnostima svoje djece. Oni savje-

tuju, dobavljaju potrebne izvore i materijal, izravno surađuju s djecom i uključuju se u sve faze projekta. K tome, surađujući i komunicirajući s nastavnikom, usuglašavaju odgojne napore čime pridonose jedinstvenomu odgojnom okružju.

Djeca imaju skromna iskustva i predznanje, njihova fizička snaga znatno je manja nego u odraslih, zato im je često potrebna pomoć. Roditelje treba uključiti u rad škole i potaknuti ih na suradnju s učiteljima.

Već na prvome roditeljskom sastanku treba istaknuti kako je sudjelovanje roditelja u učeničkom učenju korisno te da je postupno uključivanje roditelja u život i rad škole jedan od najvažnijih učiteljskih zadataka. Učenicima je potrebno objasniti da se ne vrjednuje ni ne ocjenjuje rad njihovih roditelja.

Sudjelovanje roditelja korisno je, no učenikov uspjeh o tome ne ovisi (roditelji su pomogli samo kod težih fizičkih ili stručnih poslova za koje učenici nemaju dovoljno iskustva; jedna je majka ujedno bila i stručnjak, dragocjeni izvor znanja iz prve ruke). U našoj školi roditelji nekoliko godina surađuju na brojnim razinama i u različitim oblicima: sudjeluju u izradi božićnih čestitki i u organizaciji školskih svečanosti.

Roditeljima sam željela omogućiti sudjelovanje u novome projektu.

PRVA FAZA

Na satovima hrvatskoga jezika te prirode i društva obrađivali smo različite ekološke teme (*Nije kriv* – interpretacija teksta, plakat na temu *Volim Hrvatsku*) što nas je potaknulo na to da se više brinemo o izgledu svog okoliša. Zato smo u blizini škole odabrali jedan komad zemlje koji smo željeli pretvoriti u cvjetnjak. Na satu razrednog odjela razgovarali smo o tome. Dogovorili smo što želimo zasaditi, podijelili poslove i počeli s radom. O svojoj smo zamisli najprije obavijestili ravnateljicu škole, a ona nam je dala dopuštenje za rad.

Naš je projekt bio zamišljen kao razredni, međutim kad smo počeli s radom, dočeka nas je niz problema – potpuno zapušteno zemljište, a zatim i nedostatak novca za nabavu sadnica ukrasnoga bilja.

Usljedio je roditeljski sastanak na kojemu smo svoje zamisli iznijeli roditeljima. Odlučili su nam pomoći kupnjom sadnica ukrasnoga bilja i vlastitim radom. Najprije je domar škole pokosio travu, a učenici su je pokupili zajedno s otpadom koji se tamo našao. Drugi dan došli su roditelji učenika 2. i 3. razreda. Majke su prekopale zemlju, a učenici su skupljali i čistili travu. Na pripremljenomu zemljištu zasadene su sadnice ruža, pritom je jedna od majki, stručnjakinja u tom poslu, objasnila način sadnje ruža. Sve je posađene biljke trebalo i zaliti, no tu su u pomoć priskočile spremačice i kuharica. Treći smo dan donijeli plastične boce, odrezali im dno te ih stavili na ruže kako bi bile zaštićene od smrzavanja.

DRUGA FAZA

Kako u cvjetnjaku ima posla tijekom cijele godine, rađale su se neke nove ideje, uključili su se još neki učitelji i učenici iz cijele škole. Projekt je zamišljen kao interdisciplinaran i u njemu su svoje mjesto pronašli svi učenici koji imaju sklonosti prema prirodnim znanostima, naročito biologiji, prirodi, kemiji, geografiji, no isto tako i prema jezičnom izražavanju, likovnoj kulturi, tehničkoj kulturi i informatici.

U izradi i provedbi projekta sudjelovalo je više učitelja. Uz učiteljicu razredne nastave koja je idejna začetnica i voditeljica projekta sudjelovali su i učitelji/učiteljice biologije, kemije, geografije, informatike, tehničke kulture te stručna suradnica i ravnateljica škole, a veliku su pomoć pružili i ostali djelatnici škole kao i lokalna zajednica.

Zanimalo nas je možemo li u kontinentalnom dijelu Hrvatske uzgojiti primorske biljke kao što su maslina, smokva, lavanda...

Kako je naša škola uključena u GLOBE program (svakodnevno se mjeri temperatura zraka i vode), učitelji geografije i biologije s učenicima su obradili klimu, tlo i vegetaciju te zaključili da je kod nas moguće uzgojiti neke primorske biljke, no treba ih zaštititi od smrzavanja. Majka **Jasna Lasić**, po zanimanju šumarski tehničar, pokazala je i stručno objasnila zaštitu masline i smokve pomoću slame. Maslina i smokva teško podnose kontinentalnu klimu. Ako se ne zaštite, rastu kao grm, a ne kao stablo. Zaštita stabala od smrzavanja ujedno je i zaštita protiv životinja (srna i zečeva) koje zimi u nedostatku hrane glođu koru drveća.

Zanimalo nas je hoće li posađene biljke uspješno rasti i razvijati se. Zato je učiteljica kemije s učenicima sedmoga razreda napravila analizu tla. Učenici su pripremili uzorke i napravili analizu. S obzirom da je analiza pH tla pokazala da se radi o osrednje kiselome tlu, za uspješan uzgoj biljaka potrebno je napraviti kalcifikaciju tla, tj. u tlo dodati pijesak i vapno. To ćemo moći napraviti tek sljedeće godine.

Učenici osmoga razreda zajedno s učiteljem biologije na internetu su pronašli domaće i latinske nazive i morfološke osobine zasađenih biljaka. Grupa biologa napravila je zidne novine.

Mnogo podataka učenici su pronašli i u školskoj knjižnici. Škola redovito dobiva časopise u kojima ima velik broj stručnih članaka vezanih uz ovu tematiku (*UNAterra, Hrvatske šume, Eko revija, Priroda...*).

TREĆA FAZA

U proljeće smo skinuli plastične boce i slamu. Veliki broj ruža je počeo rasti, no još je trebalo izgraditi ogradu i nasipati zemlju. I ovdje smo trebali pomoć roditelja. Drvo za izgradnju ograde donirale su nam Hrvatske šume, a zemlju načelnik Općine Barilović. Uz pomoć roditelja napravljena je drvena ograda u obliku okomito postavljenih oblica. Učenici šestoga, sedmoga i osmoga razreda vozili su zemlju.

Kako smo željeli da naš cvjetnjak izgleda kao botanički vrt, tj. da biljke budu označene natpisima, opet smo trebali pomoć roditelja. Ovaj put pomogao nam je roditelj koji ima stolarsku radionicu tako što je izradio drvene pločice. Učenici šestoga razreda na satu tehničke kulture na pločice su lemilicom napisali hrvatske i latinske nazive biljaka.

Drvene pločice zatim su postavljene u cvjetnjak. Radove smo priveli kraju. Sada nam još preostaje održavanje cvjetnjaka i redovito uklanjanje korova.

ČETVRTA FAZA

Mnoštvo fotografija, raznih crteža, slika, sastavaka, izvještaja učenici sedmog razreda uspješno su složili u razredne novine i predstavili ih ostalim razredima u školi. Za učenike ostalih razreda u školi organizirana je rasprava o temi *Zaštita i održavanje školskog cvjetnjaka* i o nastavku projekta u novoj školskoj godini. Fotografije cvjetnjaka objavljene su u školskom listu *Barilko* i na internetskim stranicama naše škole. Učenik 7. razreda uz pomoć učitelja informatike napravio je Power Point prezentaciju i školu uspješno predstavio na *Smotri učeničkih zadruga* u Karlovcu. Na završnoj školskoj svečanosti roditeljima, građanima, općinskim čelnicima prezentiran je projekt *Uređenje cvjetnjaka* (Power Point prezentacija i izložba fotografija – učenici 7. razreda). U ovaj su projekt svi učenici ušli dobrovoljno, tako da je njihova motiviranost bila na visokom nivou. Rezultat: lijepo uređen školski prostor. Roditelji i lokalna vlast vrlo zadovoljni učinjenim, obećali su nam svoju potporu i ubuduće.

Slika 1 i 2:
Stavljanje plastičnih boca na sadnice ruža

Slika 3:
Zaštita masline od mraza i glodavaca

Slika 4:
Uzimanje uzoraka tla

Slika 5:
Izvođenje pokusa

Slika 6:
Drvene pločice s imenima biljaka na hrvatskom i latinskom jeziku

Literatura:

- Blažinović-Kljajo, A. (2007.). *Školski projekt – Sjeverni Velebit*. U: Hrvatski pedagoško-književni zbor. Zagreb, str. 124.–129.
- Devčić, T. (2008.). *Uljare rimskog doba*. Unaterra br. 25, str. 35. –36.
- Filipaj, B. (2006.). *Ekoprojekt: Bale – Mirisni vrtovi aromatičnog bilja*. Unaterra br.15, str. 68.–69.
- Killen, R. (2005.). *Rješavanje problema kao nastavna strategija*. U: Nastavnički priručnik. Zagreb: Znamen, str.176.–195.
- Komes, L. (2007), *Najljepši školski vrtovi*. Zagreb: Nakladnik: Hrvatska radiotelevizija.
- Kvakar, D. (2006.). *Mirisna lipa*. Unaterra br. 15, str. 60.–61.
- Matijević, M. (2001.). *Alternativne škole*. Zagreb: Tipex.
- Matijević, M. (2008.). *Projektno učenje i nastava*. U: Nastavnički suputnik. Zagreb: Znamen, str. 188.–225.
- Spajić-Vrkaš, V., Hudik, J., Pirš, G. (1995). *Svijet u opasnosti*. Zagreb: Kult film (ect).
- Šmuguc Arbanas, S. (2005.). *Suradnja roditelja i škole u interpolaciji nastavnih sadržaja*. U: Hrvatski pedagoško-književni zbor. Zagreb, str.111.–117.
- Udruga Unaterra (2007.). *Projekt zaštite murve*. Unaterra br. 17, str. 56.–57.
- Vardjan, F., Čermak, J. (1983.). *Sobne, prozorske i balkonske biljke*. Zagreb: Prosvjeta.
- Borovac, I. (ur.) (2005.). *Velika ilustrirana enciklopedija: Vrt*. Zagreb: Mozaik knjiga. Wikipedia, internet.

PROJECT WORK: DECORATION OF SCHOOL FLOWER GARDEN

Abstract

„Whole life is one big event between children and adults, so binding life and school is fair in every aspect between young generation for responsibilities as they wait.,, (Matijević, 2008.)

Work shows an example of collaboration between pupils, teachers and parents in making project – decoration of school flower garden. Some stages are achieved and project is in progress. Parents are equal partners in project. They have been participated in the preparation of the soil, planting and protection of plants from frost. In cooperation with parents and other teachers, pupils collected informations and they worked hard on presentations about different plants grown in our flower garden.

At the end of schoolyear, all pupils projects (literature, exposure) were collected in a class map. These projects were presented to other pupils from our school. We also published our school newspapers and we participated at review of student cooperatives (Power Point presentation) in school newspapers *Barilko*.

Keywords:

flower garden, aesthetic landscaping, cooperation between parents and school, coleration.